

Dr hab. Andrzej Zborowski
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytet Jagielloński
w Krakowie

Recenzja
osiągnięcia naukowego, aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej
dr Stefana Bouzarovskiego w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego
doktora habilitowanego

Recenzja osiągnięcia naukowego, aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej została opracowana w związku z pismem Dyrektora Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie dr hab. Marka Drewnika z dnia 31 października 2016 r. Recenzję sporządzono zgodnie z obowiązującą Ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.), a także zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. poz. 1842).

Dr Stefan Bouzarovski uzyskał w 1999 r. stopień bakałarza (B.A.) w zakresie geografii na Wydziale Geografii Uniwersytetu w Skopje. W roku 2000 ukończył studia magisterskie w Environmental Change Institute na Uniwersytecie w Oksfordzie. Pracę doktorską obronił w 2003 r. w School of Geography na Uniwersytecie w Oksfordzie. Od tego czasu był zatrudniony w różnych uczelniach i placówkach badawczych w Wielkiej Brytanii oraz w innych krajach Europy (m.in. w Londynie, Oksfordzie, Birmingham, Manchesterze, Pradze, Sztokholmie, Berlinie, Brugii, Bergen i Gdańsku), a także w Australii.

Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe dr Stefan Bouzarovski przedstawił publikację zwartą pt. *Retrofitting the City: Residential Flexibility, Resilience and Built Environment*, która w autoreferacie została przetłumaczona jako *Ulepszając miasto: Elastyczność mieszkaniowa, odporność i środowisko zbudowane*. Recenzowana praca jest obszerną monografią będącą rezultatem badań prowadzonych przez habilitanta od kilkunastu lat w miastach Europy Środkowo-Wschodniej. Praca liczy łącznie 282 strony (13 stron numerowanych liczbami rzymskimi i 269 stron liczbami arabskimi). Składa się ze Wstępu, ośmiu rozdziałów numerowanych i Wniosków. Rozdziały numerowane tworzą dwie części: teoretyczną (rozdziały 2 do 4) i analityczną (rozdziały 5 do 8). Monografia ilustrowana jest 35 rycinami, w tym zdjęciami. Autor zacytował w niej 626 publikacji, w tym znakomitą większość w języku angielskim, a także w językach: polskim, słoweńskim, czeskim i macedońskim.

Na marginesie polskiego tłumaczenia tytułu pracy wydaje się, że w polskiej konotacji angielski termin *retrofit* mógłby być z powodzeniem tłumaczony jako „odnowa” w sensie

modernizacji, zamiast zastosowanego przez Autora pojęcia ulepszenie. Warto zauważyć, że dr S. Bouzarovski w pracy odwołuje się do przeprowadzanych przez mieszkańców modernizacji i odnowienia mieszkań połączonych ze społeczną akceptacją lub jej odrzuceniem przez lokalne społeczności. Podobnego typu działania miejskie mają szereg innych określeń, znanych z literatury przedmiotu takich jak witalizacja, humanizacja, rehabilitacja, rewitalizacja.

Głównym celem pracy było jak to zostało zaznaczone w autoreferacie „systematyczne i zintegrowane zbadanie zagadnienia <uelastycznienia domu> poprzez syntezę szeregu dotychczas niełączonych ze sobą dyskursów z dziedzin geografii, socjologii miasta oraz architektury”.

W ramach tego celu autor skupił się na kilku zagadnieniach badawczych takich jak:

- określenie pochodzenia i struktury konceptualnej pojęć elastyczności (ang. *flexibility*) i odporności społecznej (ang. *social resilience*), w tym podejść teoretycznych z zakresu polityki wiążących się z wymienionymi terminami. Zwrócono przy tym uwagę na to w jaki sposób w geograficznym postmodernistycznym dyskursie „płynnego życia” (ang. *liquid life*) przejawia się „uelastycznienie” działań w gospodarstwie domowym w płaszczyźnie ekonomicznej, kulturowej i przestrzennej,
- krytyczne omówienie i integracja szeregu badań dotyczących zdolności przystosowawczej, odporności oraz elastyczności, które były prowadzone niezależnie na różnych polach i w ramach kilku dyscyplin badawczych,
- zbadanie sposobu w jaki gospodarstwa domowe tworzą w obrębie miasta alternatywny urbanizm, odnoszący się do modyfikacji tkanki materialnej, znaczenia społecznego i funkcji mieszkań w zależności od zmieniających się potrzeb. Zwrócono przy tym uwagę na strategie, praktyki i relacje społeczne związane z modyfikacjami lokali mieszkaniowych i ich wpływ na miejską tkankę społeczną, kulturową, demograficzną, ekonomiczną, instytucjonalną i architektoniczną,
- ustalenie relacji zachodzących pomiędzy występującymi nierównościami społecznymi a przemianami w mieszkalnictwie, co prowadziło przede wszystkim do zbadania relacji występujących pomiędzy dyskursem politycznym dotyczącym pożądanых „elastycznych” cech i zachowań, a codziennym życiem gospodarstw domowych,
- dyskusja na temat istnienia potencjału dla wspomagania prorozwojowej polityki lokalnej w „elastycznym” i „odpornym” mieście, w świetle nowych wzorców społeczno-ekonomicznego zróżnicowania i przemian instytucjonalnych. W tym kontekście podstawowym wyzwaniem jest znalezienie sposobu wykorzystania tworzących się napięć przestrzennych w śródmieściu jako ścieżki prowadzącej do społecznego i ekonomicznego ożywienia, a nie źródła generowania społecznego wykluczenia i marginalizacji.

W kontekście wyznaczonego celu głównego pracy autor postawił kilka pytań badawczych:

- 1) Jak gospodarstwo domowe modyfikuje strukturę materialną mieszkania w reakcji na zmieniające się potrzeby rodziny? oraz jak łączy się budowa „infrastruktury codziennego życia” z poziomem elastyczności zgodnie z którym mieszkanie może być dostosowane do zachodzących procesów społecznych?
- 2) W jaki sposób gospodarstwa domowe interpretują i pojmują odporność społeczną i elastyczność w mieście oraz czy elastyczność w środowisku miejskim jest „przedmiotem pożądanym dla niemal każdej osobowości, ciała i organizacji? Czy też jest „kapitałem” w ujęciu niektórych badaczy? Jeśli tak, to czy jest możliwe, jeśli gospodarstwo domowe jej nie posiada, by zostało wykluczone społecznie?
- 3) Jak zmieniają się funkcje i znaczenia domu w relacji do przemian w środowisku zbudowanym i jak manifestują się społeczne opisy miasta dotyczące odporności

i elastyczności w różnych kontekstach miejskich?

W części analitycznej badaniami objęto cztery miasta z krajów byłego bloku wschodniego tj. Budapeszt, Gdańsk, Lublanę i Skopje. Były one przeprowadzone w części śródmiejskiej wymienionych miast, obejmując przede wszystkim budynki wielorodzinne tj. kamienice z okresu przedwojennego i osiedla bloków z okresu powojennego. Wybór ten nie był przypadkowy, bowiem jak autor stwierdza „koncepcja odporności społecznej, uwidacznia się zwłaszcza podczas analizy kontekstów geograficznych, które zostały poddane w ostatnich latach daleko idącym zmianom strukturalnym”. Za takie „konteksty” należy uznać kraje postsocjalistyczne Europy Środkowo-Wschodniej.

Uwagę przyciąga zastosowana metoda badań przynależna do grupy metod jakościowych znana pod nazwą wywiadu etnograficznego. Jest to jedna z najbardziej znanych metod wywodząca się z antropologii. Autor przeprowadził ogółem 100 wywiadów (w tym 60 w Gdańsku) w formie indywidualnych wywiadów pogłębionych lub częściowo ustrukturalizowanych. Oprócz podejścia etnograficznego przeprowadzono 32 wywiady z ekspertami. Zaproponowana metoda badawcza została zastosowana jak najbardziej poprawnie, łącznie ze szczegółowym omówieniem toku postępowania badawczego. Dyskusyjna jest jednak moim zdaniem mała liczba przeprowadzonych wywiadów, w większości miast 10 do 18, tym bardziej, że Autor w części wnioskowej odnosi swoje konkluzje nie tylko do miast postsocjalistycznych, ale i do skali globalnej. W tym kontekście uprawnionym wydaje się również krytyczne ustosunkowanie się do tytułu pracy. Moim zdaniem w tytule pracy powinno znaleźć się odniesienie do miasta postsocjalistycznego, co w żaden sposób nie koliduje z dokonywaniem pewnych uogólnień w szerszym kontekście miejskich przemian w skali światowej.

We wnioskach autor wskazuje na kwestie odnoszące się do: 1) zróżnicowania wymiarów elastyczności mieszkaniowej i społecznej odporności, 2) nieformalnego urbanizmu kreującego krajobraz brikolażu, 3) wyzwań dla polityki miejskiej.

W odniesieniu do kwestii pierwszej Autor zauważa iż badania przez niego prowadzone odkryły występowanie wśród mieszkańców dużego zróżnicowania w podejściu do pojęcia elastyczności. Niektórzy z respondentów postrzegają adaptację swojego mieszkania do nowych warunków mieszkaniowych jako kluczową dla ich życia codziennego, inni podkreślają przywiązanie do miejsca, otoczenia i preferują stabilizację mieszkaniową. Tego typu praktyki pozwalają gospodarstwom domowym pozbawionym dostępu do kredytu na uruchomienie nieformalnych sieci pomocy, która ma zapobiegać potencjalnemu zagrożeniu wykluczeniem i ubóstwem.

W trakcie prowadzonych wywiadów pogłębionych, Autor zwrócił uwagę, na niemal kompletny brak istnienia potrzeby „adaptacyjności” w systemie wartości niektórych gospodarstw domowych.

Uderzający jest również rozmiar w jaki post socjalistyczne urynkwienie mieszkalnictwa zredukowało mobilność gospodarstw domowych o niskich dochodach. W rezultacie gospodarstwa domowe nie posiadające odpowiednich środków pieniężnych na kupno nowych apartamentów nie mogą reagować na pojawiające się zmiany potrzeb życiowych.

Natomiast transformacje mieszkań bez ich zmiany (*in-place*) mogą zachodzić poza rynkiem, z pomocą szerokiego zróżnicowania niefinansowych i pozarynkowych strategii przetrwania. Strategie te polegają na nieformalnych umiejętnościach i wiedzy gospodarstw domowych oraz dodatkowo sieci rodzinnej i przyjaciół, jako źródła służącego zabezpieczeniu pracy i materiałów w celu przekształcenia mieszkań. Ta sytuacja zawiera pewien paradoks, bowiem chociaż elastyczność i wybór są kluczowymi założeniami ekonomii rynkowej,

w omawianym kontekście, faktycznym źródłem przestrzennej elastyczności dla gospodarstw domowych o niskich dochodach są działania pozarynkowe.

Odpowiedź na kwestię drugą łączy się z pytaniem postawionym w pierwszym rozdziale recenzowanej książki. Odnosi się ono do manifestacji społecznej elastyczności i odporności w krajobrazie miasta. Autor zauważa, że czasowa i przestrzenna mobilność mieszkaniowa w środowisku zbudowanym uobecnia się w zachodzących głębokich przekształceniach śródmieścia. Wzajemne przenikanie się konstruowania (tworzenia się) tkanki mieszkaniowej i działania społecznego powstaje w procesie dostosowania działalności gospodarstw domowych do złożonych układów domowych i miejskich. Nieustające napięcie między płynnymi potrzebami społecznymi a sztywnymi strukturami mieszkaniowymi prowadzi do „upłynnienia” struktury miasta. Destabilizacja ustalonych wzorców miasta uwidacznia się we wzrastającej obecności elastycznych gospodarstw mieszkaniowych, takich jak samotni profesjonaliści lub zamieszkujący razem dorośli w śródmieściu – lokalizacji, która sprzyja mieszkaniowej, transportowej i zawodowej elastyczności.

Autor zwraca uwagę na istotny, dotąd mało zauważalny element przekształceń społecznych i środowiska zabudowanego dotyczący znaczenia stopniowych, niemal niezauważalnych przemian dla długoterminowej ewolucji miasta. Te „mikrozmiiany” mogą dostarczyć alternatywnych interpretacji dynamiki zjawisk i procesów takich jak: kurczenie się miast, czy reurbanizacja i gentryfikacja. Zmiany te zdaniem dr S. Bouzarovskiego mogą odgrywać większą rolę niż gwałtowne przemiany przestrzeni miejskiej związane z wielkopowierzchniowymi centrami handlowymi, nowymi inwestycjami biurowymi, czy też rewitalizacją terenów miejskich.

Autor wskazuje także, że jego spostrzeżenia odnoszące się do zmian w czterech wybranych miastach byłego bloku wschodniego mogą być rozszerzone do, przeniesionych na wyższy poziom uogólnienia, przemian w skali globalnej, dotyczących niskiej emisji dwutlenku węgla. Jak zauważono obydwie wskazane procesy zakładają zasadnicze przekształcenia ekonomiczne i polityczne pozostające poza określonym reżimem politycznym i gospodarczym. Autor stwierdza także, że dyskusje dotyczące poprawy klimatu (*climate retrofits*) mogą być wzbogacone wiedzą na temat bardziej ogólnego podnoszenia jakości mieszkań i przemian w zabudowie mieszkaniowej, prezentowanych w recenzowanej książce. Tego typu interwencje podkreślają znaczenie traktowania ulepszeń mieszkaniowych jako systematycznych i odbywających się na poziomie wspólnoty sąsiedzkiej działań, których sukces uzależniony jest od rozumienia relacji społecznych i aspiracji gospodarstw domowych uczestniczących w tych procesach.

Część wnioskową autor podsumowuje przesłaniami płynącymi dla polityki miejskiej. Jak zauważa część rekomendacji zaproponowanych w oparciu o prawidłowości ustalone w recenzowanej monografii może się odnosić do skali światowej, inne raczej mogą dotyczyć miasta postsocjalistycznego. Autor stwierdza, że władze państwowe i miejskie powinny posiadać rozbudowany aparat subtelnych narzędzi polityki oraz systemową wiedzę na temat różnych form mieszkalnictwa w obszarach miejskich, jak również tworzenia nieformalnych i alternatywnych form gospodarki nakierowanej na transformację mieszkań w środowisku zbudowanym. Głębsze rozpoznanie różnorodnych mechanizmów dzięki którym budynki i mieszkańcy mogą doświadczać kompleksowych cykli adaptacji i uelastycznienia może prowadzić do radykalnej zmiany w pojmowaniu miejskiej odporności na zewnętrzne i wewnętrzne nagłe zmiany i napięcia. Wzrastający pluralizm form interwencji w substancji mieszkaniowej i rodzajów własności może prowadzić w przyszłości do zrównoważonego systemu miejskiego tylko wtedy gdy zostanie uwzględniona silna rola formuły „zrób to sam” w kształtowaniu przyszłości miast.

W odniesieniu do Europy Środkowo-Wschodniej Autor stwierdza iż władze lokalne

i państwowe będą musiały przyjąć bardziej aktywną rolę w zarządzaniu strategicznym popytem i mobilnością mieszkaniową, ponieważ efekt polaryzacji procesów rynkowych będzie ograniczał finansowe możliwości satysfakcjonującego zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych, rosnącej liczby gospodarstw domowych, wynikającej z drugiego przejścia demograficznego. Zwraca On uwagę, iż świadoma polityka mieszkaniowa w skali lokalnej będzie w większości krajów postsocjalistycznych polegała na odejściu od spuścizny przeszłości, kiedy to planiści miejscy preferowali bezpośrednie metody przydziału mieszkań i inwestycji publicznych. Co więcej, Jego zdaniem potrzeba wprowadzenia do modelu zarządzania miastem bardziej subtelnych metod motywowania i inicjatyw gospodarczych jest podyktowana, zmniejszającym się prawdopodobieństwem długoterminowego zabezpieczenia środków przez właścicieli mieszkań dla prowadzenia prywatnych inwestycji mieszkaniowych. Autor zwraca też uwagę na potrzebę inwestycji w wielkich osiedlach mieszkaniowych. W tych osiedlach redystrybucja dochodów powinna zmierzać do ochrony pojawiającej się strukturalnej pułapki ubóstwa, przez poprawę funkcjonowania ekosystemu miejskiego i usług. Polityka miejska powinna też być ukierunkowana na zwalczanie procesów degradacji społeczno-środowiskowej, które mogą pojawić się jako rezultat migracji ludności ubogiej (*poverty migration*) pochodzącej ze zrewitalizowanego śródmieścia lub atrakcyjnych osiedli suburbanalnych.

Przedstawiona do oceny praca przynosi znaczące uwagi i odpowiedzi odnoszące się do złożonej problematyki zachowań przestrzenno-społecznych mieszkańców i zdolności „miejsce w mieście” do zmierzenia się z przekształceniami miejskimi, dotyczącymi odnowy środowiska zamieszkania. Praca posiada zarówno walor teoretyczny jak i aplikacyjny. W warstwie intelektualnej Autor dokonał po raz pierwszy w światowej literaturze przedmiotu krytycznego omówienia i integracji szeregu badań dotyczących społecznej odporności oraz elastyczności w miastach w ramach tzw. „geograficznych opisów odporności” (ang. *geographies of resilience*). Autor dokonał subtelnej integracji wspomnianych badań z różnych dyscyplin naukowych takich jak nauki społeczne, demografia, ekologia, architektura i geografia, co było zabiegiem trudnym chociażby ze względu na różne konteksty stosowanej terminologii i teoretyzacji we wspomnianych naukach. Za nowum w literaturze przedmiotu należy uznać także zastosowanie koncepcji odporności społecznej jako narzędzia analitycznego do opisu złożonych relacji występujących pomiędzy możliwościami fizycznej adaptacji środowiska zbudowanego, a demograficzno-społecznymi przemianami gospodarstwa domowego.

W części analitycznej, na uwagę zasługuje, jako znaczące osiągnięcie recenzowanej pracy, wskazanie przez Autora na:

- 1) długoterminowe stopniowe zmiany w miastach jako znaczące dla wyjaśniania współczesnych przemian miejskich i struktur pojęciowych,
- 2) wzrastający pluralizm form interwencji w substancji mieszkaniowej który może prowadzić w przyszłości do zrównoważonego systemu miejskiego tylko wtedy, gdy zostanie uwzględniona silna rola formuły „zrób to sam” w kształtowaniu przyszłości miast,
- 3) bardziej aktywną rolę władz lokalnych i państwowych w zarządzaniu strategicznym popytem i mobilnością mieszkaniową w odniesieniu do miast Europy Środkowo-Wschodniej.

Ocena istotnej aktywności naukowej

Aktywność naukowa dr Stefana Bouzarovskiego jest ilościowo i jakościowo bardzo znacząca. Jest on autorem lub współautorem 72 publikacji. Wszystkie z nich zostały opublikowane w języku angielskim, z tego 46 to artykuły naukowe, które ukazały się

w renomowanych czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports o wysokim IF (Geoforum, Environment and Planning A, Urban Studies, Annals of the Association of American Geographers, Cities Population Space and Place, European Urban and Regional Studies, Urban Geography, Geopolitics, Geojournal, Geografiska Annaler B, Economic Geography, Progress in Human Geography, Energy Research and Social Science, Energy Policy). Spośród wspomnianych 46 artykułów, 16 zostało wykonanych samodzielnie, a w 10 z nich Habilitant był pierwszym autorem. W artykułach zbiorowych dr S. Bouzarowski swój udział szacuje na 20% do 80 %. Znaczący udział w dorobku Habilitanta stanowią monografie (5) i rozdziały w monografiach (16), wszystkie o zasięgu międzynarodowym. Wiele z nich zostało opublikowanych w renomowanych firmach wydawniczych jak Routledge, Ashgate, Oxford University Press, Springer, Budrich Verlag.

Wysoka międzynarodowa aktywność dr S. Bouzarovskiego znajduje odzwierciedlenie w danych bibliometrycznych. Liczba cytowań według bazy Google Scholar wynosi 1465, indeks Hirsha równa się 19, a indeks i-10: 29.

Dr S. Bouzarovsky wykazuje niezmiernie wysoką aktywność naukową która skupia się wokół czterech tematów badawczych:

- 1) wrażliwość i ubóstwo energetyczne,
- 2) geopolityka dostaw energii i gazu,
- 3) kartografia krytyczna,
- 4) reurbanizacja i zmiany demograficzne.

Badania z zakresu wrażliwości i ubóstwa energetycznego zmierzały do opisu zróżnicowanych postaci formowania codziennego życia społeczeństw w kontekście występujących przepływów energii, prowadzących do powstawania nierówności społecznych. Autor starał się przenieść stawione w istniejącej literaturze przedmiotu akcenty z analiz dostępności finansowej i oszczędzania energii na trudne do opisu i wielowarstwowe zagadnienia społeczne dotyczące wrażliwości, odporności i niepewności. Badania dotyczyły analizy czynników kreowania ubóstwa energetycznego pojmowanego jako niemożność osiągnięcia przez gospodarstwo domowe odpowiedniego poziomu usług energetycznych, co może prowadzić do marginalizacji określonych grup społecznych.

Drużyna tematyczna zawiera w sobie również wątek badań dotyczących energetyki. Są one w tym przypadku nakierowane na geopolitykę dostaw energii, co łączy się z analizą roli sieci infrastruktury przesyłowej w powiązaniu z międzynarodowymi układami władzy, gospodarki i relacji kulturowych. Autor zwraca uwagę na występowanie w geografii europejskiego sektora energetycznego praktyk regulacyjnych prowadzących do ujawniania się hybrydowego krajobrazu powstającego na styku interesów państw narodowych, korporacji i organizacji międzynarodowych. Autor zwraca też uwagę na kształtowanie się układów przestrzennych w Europie zmierzających do „powstawania terytoriów” opartych o powiązania społeczno-techniczne.

Kolejną grupę tematyczną zainteresowań naukowych stanowią prace z zakresu kartografii krytycznej, powstałe w związku z udziałem Autora w projekcie Hestia, w którym biorą udział badacze z kręgu nauk humanistycznych i informatyki. Badania te nakierowane są na wykorzystanie mapowania sieciowego do prezentacji relacji przestrzennych. Relacje te są badane w kontekście studiowania związków między obrazem kartograficznym – mapą, a dyskursem, pojawiającym się zwłaszcza wśród analiz studiów z dziedziny literatury i filmu. Wykorzystanie technik informatycznych ma służyć paralelnemu odczytaniu tekstu i przestrzeni, co prowadzi do postrzegania tej ostatniej jako zjawiska przeżywanego i doświadczanego.

Dużą grupę prac tworzą te z zakresu badań reurbanizacji i zmian demograficznych.

W tej grupie prac należy umieścić m.in., złożoną jako główne osiągnięcie, pracę dotyczącą ulepszenia miast. Poza wspomnianą książką, dr S. Bouzarovski posiada szereg wartościowych opracowań dotyczących szeregu obszarów miejskich Europy, opartych o społeczno-demograficzne analizy danych zaczerpniętych ze spisów ludności jak również badań ankietowych lokalnych społeczności. Na ich podstawie zostały przeprowadzone badania wpływu migracji i nowych typów gospodarstw domowych na struktury mieszkaniowe i fragmentację przestrzeni śródmiejskiej. Prowadzone studia wykazały wzrost społecznej dywersyfikacji, „rezydencjalizacji” i fragmentacji dzielnic śródmiejskich dużych miast.

Dr S. Bouzarovski przejawia także aktywność w pracach naukowych w ramach projektów badawczych. Brał udział w 37 projektach badawczych. W szeregu z nich był kierownikiem i głównym wykonawcą. Projekty te były wykonane w języku angielskim i dotyczą zagadnień zarządzania ubóstwem energetycznym w Południowo-Wschodniej Europie, rozwoju zrównoważonego w obszarach chronionych w Szumawie i Karkonoszach (część położona w Czechach), efektywności energetycznej w kontekście zmian klimatycznych w Kazachstanie, reurbanizacji w warunkach przemian demograficznych w miastach Europy. Były one prowadzone w ramach współpracy z międzynarodowymi instytucjami naukowymi i urzędami publicznymi.

Aktywność naukowa dr S. Bouzarovskiego uzewnętrznia się także w szerokim udziale w międzynarodowych konferencjach, warsztatach, sympozjach. Uczestniczył łącznie w 87 tego typu wydarzeniach naukowych w wielu uznanych ośrodkach naukowych Europy i świata, prowadząc sesje, wygłaszając referaty. Przewodniczył kilku konferencjom i seminariom jak również kilka z nich organizował.

O uznaniu Dr S. Bouzarovskiego przez społeczność międzynarodową geograficzną społeczność naukową świadczy także powołanie Jego na recenzenta w najwyższej notowanych czasopismach geograficznych na świecie m.in. Transactions of the Institute of British Geographers; Geoforum; Environment and Planning A, B, i C; Journal of Urban and Regional Research, Geographical Review, Area, Population, Space and Place; Cities; Europe Asia Studies i wielu innych.

Przedstawione osiągnięcia dr S. Bouzarovskiego świadczą o jego ustawicznym rozwoju naukowym, posiada on szerokie spektrum zainteresowań wzbogacając je o nowe pola. Jednocześnie pozostaje on wierny dwóm głównym tematom badawczym, tj zagadnieniom procesów urbanizacji i zmian demograficznych oraz ubóstwa energetycznego i geopolityki energetyki, które regularnie wzbogaca o nowe wątki metodyczne, teoretyczne i aplikacyjne. Ta stałość tematyczna jest godna podkreślenia, wskazuje bowiem na dużą dojrzałość naukową habilitanta.

Ocena dorobku dydaktycznego

Dr S Bouzarovski jest doświadczonym pracownikiem dydaktycznym, jego dorobek należy ocenić bardzo wysoko. Zajęcia dydaktyczne w formie wykładów, prowadzenia przedmiotów, prowadzenia zajęć w terenie, opieka nad pracami dyplomowymi oraz współpromotorstwo prac doktorskich wypełniają bogaty program dydaktyczny będący udziałem Habilitanta od 2000 roku. Zajęcia były prowadzone w szeregu uczelni takich jak Uniwersytety w Manchesterze, Birmingham, Oksfordzki, Queen, Mary, Gdański.

Dr S. Bouzarovski był współpromotorem 7 ukończonych doktoratów przeprowadzonych na Uniwersytetach w Birmingham, Manchesterze i w Uniwersytecie

Oksfordzkim. Brał też udział m.in. w organizacji procesu kształcenia jako dyrektor w Centre for Urban Resilience and Energy w Uniwersytecie w Manchesterze, był członkiem Komitetu Zarządzającego Midlands Low Carbon Energy Development Network, koordynatorem ds. wymiany Erasmus w Uniwersytecie w Birmingham, opiekunem programów studiów geograficznych, doradcą akademickim i członkiem Komisji Rekrutacyjnej.

Ocena dorobku organizacyjnego i współpracy z instytucjami naukowymi

Dr S. Bouzarovski posiada znaczące osiągnięcia w zakresie współpracy z instytucjami państwowymi, organizacjami naukowymi, a także organizacjami międzynarodowymi. Współpracował i nadal prowadzi szeroką współpracę z Komisją Europejską oraz z angielskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Wspólnoty Brytyjskiej oraz organizacjami przedsiębiorców brytyjskich i think-tankami, w tym National Energy Action (organizacją charytatywną d/s walki z ubóstwem energetycznym), a także z Francuskim Instytutem Stosunków Międzynarodowych. Autor współpracował także z Międzynarodową Agencją Energetyczną, Europejską Komisją Gospodarczą ONZ oraz Bankiem Światowym jako zewnętrzny analityk. Był także doradcą Ministerstwa Pracy i Spraw Socjalnych w Republice Chorwacji oraz doradcą Ministerstwa Władz Lokalnych Rządu Republiki Macedonii. Ta bogata udokumentowana lista instytucji międzynarodowych z którymi współdziałał i nadal współpracuje Habilitant świadczy o dużych umiejętnościach efektywnego działania i współpracy ze środowiskiem naukowym, a także przedsiębiorcami i różnego rodzaju grupami interesu, a także przedstawicielami zarządów instytucji międzynarodowych.

Podsumowanie i wniosek końcowy

Przedłożony przez dr S. Bouzarovskiego do oceny materiał dokumentacyjny obejmuje w stopniu przekraczającym wymagane standardy w postępowaniu habilitacyjnym. Dotyczy to wszystkich pól funkcjonowania pracownika naukowego, a więc działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

Biorąc pod uwagę poszczególne elementy oceny należy stwierdzić, że dr S. Bouzarovski:

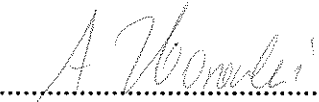
- posiada uznany przez gremia międzynarodowe dorobek naukowo-badawczy o zróżnicowanym spektrum tematycznym,
- posiada znaczące osiągnięcia w teoretycznym kontekście badań naukowych,
- jest cenionym specjalistą w zakresie energetyki i studiów miejskich, uznawanym przez społeczność międzynarodową,
- wykazuje duże kompetencje w zakresie działalności dydaktycznej i kształcenia młodych adeptów geografii,
- nabył duże umiejętności w kierowaniu zespołami badawczymi,
- jako współautor wielu publikacji udowodnił, iż posiada umiejętność pracy w międzynarodowych zespołach badawczych.

Biorąc pod uwagę pozytywną ocenę osiągnięcia naukowego dr S. Bouzarovskiego, a także całokształt Jego dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i organizacyjnego stwierdzam, że dr Stefan Bouzarovski spełnia w zakresie ponadstandardowym warunki Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późniejszymi zmianami), a także kryteria określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011

w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) oraz Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 3 października 2014 w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 2014, poz. 1383).

W związku z powyższym popieram wniosek o nadanie Panu dr Stefanowi Bouzarowskiemu stopnia doktora habilitowanego.

Kraków, 20.01.2017 r.

.....
dr hab. Andrzej Zborowski